

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। मित्रावरुणौ। त्रिष्टुप्।

प्रति वां सूर उदिते सूक्तैर्मित्रं हुवे वरुणं पूतदक्षम्।

ययोरसुर्यश्मक्षितं ज्येष्ठं विश्वस्य यामन्नाचिता जिगत्तु ॥ ७.०६५.०१

सूरे- सूर्ये। उदिते। सूक्तैः- मन्त्रैः। वाम्- युवाम्। मित्रम्। पूतदक्षम्- पवित्रसमर्थम्। वरुणम्। हुवे- आह्वये। ययोः। अक्षितम्- अक्षीणम्। असुर्य- बलम्। ज्येष्ठम्- मुख्यम्। अचिता- उपचिते। यामन्- मार्गे। विश्वस्य- सर्वस्य। जिगत्तु- जयशीलं भवति ॥१॥

ता हि देवानामसुरा तावर्या ता नः क्षितीः करतमूर्जयन्तीः।

अश्याम मित्रावरुणा वयं वां द्यावा च यत्र पीपयन्नहा च ॥ ७.०६५.०२

ता- तौ। हि- खलु। देवानाम्। असुरा- प्राणदौ। तौ। अर्या- आर्यशीलौ। ता- तौ। नः- अस्मभ्यम्। ऊर्जयन्तीः- बलं कुर्वतीः। क्षितीः- भूमिकाः। करतम्- कुरुतम्। मित्रावरुणा- हे मित्रावरुणौ। वयम्। वाम्- युवाम्। अश्याम- अनुभवेम। द्यावा- द्यावापृथिव्यौ। अहा- अहोरात्राः। च। पीपयन्- अस्मान् प्याययेयुः ॥२॥

ता भूरिपाशावनृतस्य सेतू दुरत्येतू रिपवे मर्त्याय।

ऋतस्य मित्रावरुणा पथा वामपो न नावा दुरिता तरेम ॥ ७.०६५.०३

ता- तौ। भूरिपाशा- महापाशयुक्तौ। जलग्रहणशक्तिरेव वरुणपाशः। जलस्य ग्रहणशक्त्याख्यप्रकृतिनियतिमवमत्य यो जलेऽवगाहते तं जलग्रहणशक्तिः पातयति। तद्वदत् तं पुरुषं प्रकृतिनियतिविरोधिनं वरुणः पाशेन गृह्णाति। अनृतस्य- प्रकृतिनियतिविरोधस्य। सेतू- बन्धकौ। रिपवे मर्त्याय- शत्रवे। अनृताय मर्त्यायिति भावः। दुरत्येतू- दुरतिक्रमौ। मित्रावरुणा- मित्रावरुणौ। वाम्- युवयोः। ऋतस्य पथा- प्रकृतिनियतिभूतसत्यानुस्यूतमार्गेण। अपः- उदकानि। नावा- प्लवेन। न- इव। दुरिता- अघानि। प्रकृतिनियतिविरोधीनि। तरेम ॥३॥

आ नौ मित्रावरुणा हव्यजुष्टिं घृतैर्गव्यूतिमुक्षतमिळाभिः।

प्रति वामत्र वरमा जनाय पृणीतमुद्रो दिव्यस्य चारोः ॥ ७.०६५.०४

मित्रावरुणा- हे मित्रावरुणौ । नः- अस्माकम् । हव्यजुष्टिम्- हव्यदानम् । आ- आगच्छतम् ।

गव्यूतिम्- भूमिम् । घृतैः- उदकैः । इळाभिः- तद्द्वारा अन्नैः । उक्षतम्- सिञ्चतम् । वाम्- युवाम् ।

अत्र- अस्मिन् देशे । जनाय- विशे । चारोः- कल्याणस्य । दिव्यस्य । उद्रः- उदकस्य । वरम् । आ

पृणीतम्- प्रयच्छतम् ॥४॥

एष स्तोमौ वरुण मित्र तुभ्यं सोमः शुक्रो न वायवेऽयामि।

अविष्टं धियो जिगृतं पुरंधीर्युयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ७.०६५.०५

पूर्वं व्याख्यातम् (७.०६४.०५) ॥५॥